

Barne- og Familiedepartementet
Attn. Utredningsleder Martin Hill Oppegaard
Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Sandefjord, 23. September 2024

Innspill til endring av lovverket i forhold til å sikre tilstrekkelig kapasitet på gravlunder frem til minimum år 2050 – Krav til forvaltningene om gjenbruk.

Innledning

På vegne av gravferdsbransjen kommer vi med innspill til en endring av lovverket som regulerer gravplassforvaltningen i Norge. I lys av den forventede økningen i dødelighet frem mot 2050 og 2060, er det avgjørende at vi sikrer tilstrekkelig kapasitet på gravplasser for å møte fremtidens behov. Vi foreslår derfor at kravet til ledige graver økes fra dagens nivå til minimum 6% basert på framskrivninger av dødstall i forhold til tilgjengelige ledige graver basert på kommunens innbyggerantall. Inkludert i dette tallet ligger ikke en risikovurdering i forhold uforutsette hendelser. Denne beredskapsvurderingen bør også tas med i tillegg.

Bakgrunn

Framskrivninger fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser en betydelig økning i antall dødsfall i Norge frem mot 2050. Denne økningen vil sannsynligvis fortsette til 2060. Økningen er beregnet til ca. 50% innenfor denne tidsepoken til 2050. Dette medfører økt press på eksisterende gravplasser og nødvendigheten av å etablere en mer robust og fremtidsrettet gravplassforvaltning. For å kunne opprettholde verdige gravferdstjenester for alle innbyggere, må det lovfestes at det til enhver tid skal være tilgjengelig minimum 6% ledige gravplasser i forhold til kommunens innbyggerantall.

I dag er det lovfestet et krav om at kommunene skal ha minimum 3% ledige graver. Dette nivået er ikke tilstrekkelig for å møte den økende dødeligheten og de utfordringer som vil oppstå som følge av dette. Økt fri kapasitet vil også bidra til bedre beredskap i krisesituasjoner, som pandemier eller andre uforutsette hendelser.

Hovedorganisasjonen KA la fram «Gravplassundersøkelsen 2023» tidligere i vår. Funnene i denne rapporten er alarmerende i forhold til denne problematikken. Undersøkelsen viste blant annet at;

- 6 fylker ikke har nok gravplasser til 3% av befolkningen
- Økt dødelighet til 2050
 - Kun 18% har tatt høyde for dette i kommunale arealplaner
 - Dette betyr fremtidige utvidelser, og dette bør vi unngå. Gjenbruk må være et krav til landets gravplassforvaltere for bedre utnyttelse av allerede opparbeidet areal
 - Kun 23% har drøftet dette med kommunens ledelse
 - Hele 20% svarte at denne problematikken ikke har vært tema

Disse alarmerende funnene i denne undersøkelsen er kun på at kravet til 3% ikke er oppfylt. Økende dødelighet de nærmeste 30 år er ikke hensyntatt. Egne beregninger viser at det er behov for opp mot 1 million ledige graver frem mot 2060. Dette er kritisk i forhold til en fremtidig fornuftig gravforvaltning.

I tillegg svarer forvaltninger i den samme undersøkelsen at så mange som 70% av alle forvaltninger har utvidet festetid på kistegraver ut over den opprinnelige fredningstiden på 20 år. Dette betyr at forvaltningene sliter med enten dårlig grunn, vanninnsig i gravene eller frost, eller en kombinasjon av disse, som alle er faktorer som hindrer den nedbrytningen som er forventet. Vi mener at det bør settes inn nødvendige tiltak for å klargjøre graver for gjenbruk. Det er det mest bærekraftige denne bransjen kan gjøre for å bidra til å nå FN's Bærekraftsmål og også å bidra til at Regjeringens jordvernsstrategi oppfylles.

Vi har i dag ca. 3 millioner kistegraver i Norge som legger beslag på ca. 22.700 dekar. Arealet er omtrent hele Vestfold fylkes areal. Når 70% av alle forvaltninger sier at de har utvidet festetid, så betyr dette at vi har mer enn nok areal i dag til fremtidige gravplasser, bare disse brukes på en fornuftig måte, og at de i tillegg bearbeides på en fornuftig måte for å kunne gjenbrukes. Det må settes inn ressurser for bearbeiding for gjenbruk og oppfølging fra myndighetenes side på at dette faktisk gjøres. Det bør ikke opparbeides nye gravfelt før forvaltningene beviselig har gjort det som står i deres makt for å skape gjenbruksgraver. Dette er meget god økonomi på kort sikt. Potensialet her er enormt i forhold til bærekraft og økonomi.

Utvidelse av gravplasser har en stor økonomisk kostnad, både i form av investeringer, men også i forhold til løpende drifts- og vedlikeholdskostnader i hele gravplassens levetid. Se vedlagte bilde, dette taler for seg.

Oversikt megatrend – Verdibinding – Kostnader årlig

- **Verdier for over MRD 10 dersom ikke gjenbruk av disse gjøres mulig**
 - 2 mill. graver * kr. 50 000/stk. = 10 MRD
 - Kjøp areal, masseutskifting, infrastruktur, konsulenttjenester, intern tid, etc.
- **Årlige drifts- og vedlikeholdskostnader for de konserverte gravene er rundt 2 MRD per år i all fremtid med dagens priser**
 - 2 mill. graver * kr. 1 000/stk. = 2 MRD
- **Etablere 1 million nye kistegraver frem mot 2060**
 - 1 mill. graver * kr. 50 000/stk. = 5 MRD (Målt i 2024kroner)
 - Kjøp areal, masseutskifting, infrastruktur, konsulenttjenester, intern tid, etc.
- **Årlige drifts- og vedlikeholdskostnader 1 million nye kistegraver**
 - 1 mill. graver * kr. 1 000/stk. = 1 MRD (Målt i 2024kroner)

«All we humans need to do is create the right environment for nature to do it's job»

Behov for lovendring

Vi foreslår at lovverket justeres slik at kravet til ledige graver økes til 6%, og med et risikotillegg i tillegg i forhold til beredskap. Dette vil sikre at kommunene har tilstrekkelig kapasitet til å håndtere både normale dødsfall og eventuelle topper i dødeligheten dersom vi skulle få behov for dette i forhold oppståtte kriser. For å oppnå dette uten å beslaglegge ny dyrket mark, foreslår vi samtidig at gjenbruk av eksisterende gravarealer skal prioriteres gjennom tiltak som sikrer gjenbruk og forbedret infrastruktur. Dette bør styres ved hjelp av lovverket og følges opp av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Økonomiske konsekvenser

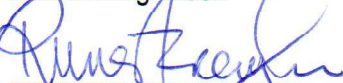
En økning i kravet til ledige graver vil medføre behov for investeringer i vedlikehold og oppgradering av eksisterende gravplasser. For å møte disse kravene på en bærekraftig måte, vil det være nødvendig med økonomisk støtte til kommunene for å gjennomføre tiltak som sikrer tilstrekkelig kapasitet, inkludert behandling av gravplasser for å skape gjenbruk av graver, etablering av minnelunder og andre moderne gravløsninger.

Konklusjon

For å sikre en bærekraftig og robust gravferdsforvaltning i Norge, ber vi om at Barne- og Familiedepartementet vurderer en endring i lovverket slik at kravet til ledige graver økes til minimum 6% av kommunens innbyggerantall. Dette vil være et viktig skritt for å møte fremtidens behov, sikre verdige gravferdsløsninger for alle, samt å vurdere å pålegge gjenbruk av eksisterende areal for å støtte opp under regjeringens jordvernpolitikk.

Vi ser frem til et konstruktivt samarbeid for å sikre en bærekraftig fremtid for gravferdssektoren i Norge.

Med vennlig hilsen

Runar Frømyhr
CEO

M: +47 995 10 110

T: +47 950 59 110

E: runar@ecograve.no